

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2017/1805**2017 m. spalio 3 d.****dėl viešųjų pirkimų specializacijos****Viešųjų pirkimų specializacijos struktūros kūrimas****(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) viešieji pirkimai yra priemonė užtikrinti pažangų, tvarų ir integracinį augimą. Ši priemonė galėtų turėti stiprų ekonominį poveikį ⁽¹⁾ Komisijos darbotvarkėje iškeltiems ekonomikos augimo, darbo vietų kūrimo ir tarpvalstybinės prekybos tikslams. Veiksmingi, našūs ir konkurencingi viešieji pirkimai yra gerai veikiančios bendrosios rinkos pagrindas ir svarbiausias investavimo Europoje būdas ⁽²⁾;
- (2) 2014 m. priimtose viešųjų pirkimų direktyvose ⁽³⁾ pateikiamas priemonių rinkinys, padėsiantis valstybėms narėms rengti veiksmingesnius ir strateginius viešuosius pirkimus. Viešiesiems pirkimams keliami nauji uždaviniai ir vis dažniau tikimasi, kad juos vykdant: nuolat mažinamos biudžeto išlaidos bus skirtos ekonomiškai naudingiausiajam pasiūlymui; bus išnaudotos skaitmeninio ir besivystančių rinkų teikiamos galimybės; bus strategiškai prisidėta įgyvendinant horizontaliosios politikos tikslus ir puoselėjant visuomenines vertybes, tokias kaip inovacija, socialinė įtrauktis, ekonomikos ir aplinkos tvarumas; bus daugiau galimybių juose dalyvauti ir prisiimama atsakomybė už neveiksmingumą, neūkiškumą, pažeidimų, sukčiavimo ir korupcijos pavojų sumažinimą ir atsakingo tiekimo grandinių sukūrimą;
- (3) „Investicijų plane Europai“ ⁽⁴⁾ nurodyta, kad, siekiant kuo geriau pasinaudoti viešaisiais pirkimais kaip svarbiausiu Europos investicijų svertu, reikėtų visais lygmenimis efektyviai taikyti viešųjų pirkimų taisykles ir, kaip siūloma Pirmininko J.-C. Junckerio 2017 m. pranešime apie Sąjungos padėtį, sustiprinti bendrąją rinką. Europos semestro procese atkreiptas dėmesys į tai, kad taip pat reikėtų padidinti viešųjų pirkimų veiksmingumą;
- (4) todėl būtina užtikrinti, kad viešosios lėšos būtų panaudotos kuo veiksmingiau, o viešieji pirkėjai laikytųsi aukščiausių profesionalumo standartų. Didinant ir remiant viešųjų pirkimų specialistų profesionalumą galima padidinti viešųjų pirkimų poveikį visai ekonomikai ⁽⁵⁾;
- (5) viešųjų pirkimų specializacijos samprata plati ir apima visokeriopą viešuosius pirkimus arba susijusias užduotis vykdančių asmenų profesinių įgūdžių ir kompetencijos, žinių ir patirties gerinimą ⁽⁶⁾. Ji taip pat apima priemones,

⁽¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Bendrosios rinkos tobulinimas: daugiau galimybių piliečiams ir įmonėms“ (COM(2015) 550).

⁽²⁾ Beveik pusė sanglaudai skirtų lėšų paskirstoma rengiant viešuosius pirkimus. 2014–2020 m. laikotarpiu ES į Europos regionus investuos 325 mlrd. EUR (beveik trečdalis viso ES biudžeto), kuriuos iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų ji skirs siekdama skatinti ekonomikos augimą, darbo vietų kūrimą, konkurencingumą ir mažinti išsivystymo netolygumus.

⁽³⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65) (Klasikinė direktyva), 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo (OL L 94, 2014 3 28, p. 1) (Koncesijų direktyva) ir 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 243) (Komunalinio sektoriaus direktyva), ypač atitinkamai jų 83 straipsnio 4 dalis, 45 straipsnio 4 dalis ir 99 straipsnio 4 dalis.

⁽⁴⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Investicijų planas Europai“ (COM(2014) 903).

⁽⁵⁾ Komisijos tarnybų darbiniam dokumente (SWD(2015) 202), pridėdamame prie bendrosios rinkos strategijos, apskaičiuota, kad išsprendus dėl specializacijos stokos kylančias problemas ekonominė nauda galėtų pasiekti daugiau kaip 80 mlrd. EUR.

⁽⁶⁾ Turima omenyje viskas, kas susiję su viešųjų pirkimų vykdytojų, dalyvaujančių pirkimuose bet kuriuo proceso etapu, darbu pradedant nuo poreikių nustatymo ir baigiant sutarties administravimu, nesvarbu, ar jie dirba centrinėje ar decentralizuotoje administracijoje ar institucijoje, ar užima tiesiogiai su viešaisiais pirkimais susijusias pareigas, ar yra atsakingi tik už tam tikras su viešaisiais pirkimais susijusias užduotis.

paramą ir institucinę strategijos struktūrą – visa tai, ko reikia, kad darbas būtų atliktas veiksmingai ir rezultatyviai ⁽¹⁾. Todėl efektyvi specializacijos strategija turėtų būti grindžiama visuotiniu strateginiu metodu siekiant trijų neatsiejamų tikslų:

- I. Tinkamos specializacijos strategijos struktūros kūrimas. Kad specializacijos strategija tikrai būtų naudinga, ją turėtų remti aukšto lygio politikai. Todėl centrinio politinio lygmens institucijoms reikėtų aiškiai nurodyti jų atsakomybės sritis ir užduotis, remti vietos, regionų ir sektorių lygmens pastangas, užtikrinti strategijos įgyvendinimą pasikeitus politiniams ciklams, prireikus panaudoti institucines struktūras, atsakingas už specializaciją, žinių kaupimą ir dalijimąsi jomis.
- II. Žmogiškieji ištekliai. Geresnis viešųjų pirkimų specialistų rengimas ir karjeros valdymas. Viešųjų pirkimų specialistai, t. y. asmenys, dalyvaujantys prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų procedūrose, taip pat auditoriai ir už viešųjų pirkimų peržiūrą atsakingi pareigūnai, turi būti tinkamai kvalifikuoti, parengti, įgiję savo pareigoms eiti reikiamų įgūdžių ir patirties. Todėl reikėtų rasti patyrusių, kvalifikuotų ir motyvuotų darbuotojų, jiems surengti reikalingus mokymus ir užtikrinti tęstinį profesinį tobulėjimą, be to, reikėtų sukurti karjeros sistemą ir paskatas, kad darbas viešųjų pirkimų srityje būtų patrauklus, o valstybės tarnautojai motyvuoti siekti strategiškai svarbių rezultatų.
- III. Sistemos. Profesionaliems viešiesiems pirkimams vykdyti siūlomos priemonės ir metodai. Viešųjų pirkimų specialistams turi būti pasiūlytos tinkamos priemonės ir parama, kad jie galėtų veiksmingai dirbti ir kaskart gauti ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą. Todėl pažangiems viešiesiems pirkimams užtikrinti reikėtų pasiūlyti tinkamas priemones ir procedūras, tokias kaip e. viešojo pirkimo priemonės, gairės, vadovai, šablonai ir bendradarbiavimo įrankiai, ir jas papildyti atitinkamais mokymais, parama ir ekspertinėmis žiniomis, ir suteikti galimybę kaupti žinias ir keistis gerąja patirtimi;

- (6) šia rekomendacija ⁽²⁾ valstybės narės raginamos parengti ir įgyvendinti specializacijos strategiją remiantis siūlomu apsvaistyti sistemos pavyzdžiu ⁽³⁾. Šia iniciatyva siekiama padėti valstybėms narėms parengti specializacijos strategiją, padėsiančią sustiprinti viešųjų pirkimų vaidmenį, įtaką, poveikį ir reputaciją siekiant viešųjų tikslų;
- (7) ši rekomendacija skirta valstybėms narėms ir pirmiausia nacionalinio lygmens viešojo administravimo institucijoms. Savo ruožtu valstybės narės turėtų skatinti centralizuotas ar decentralizuotas viešųjų pirkimų sistemos perkančiasias organizacijas ir (arba) subjektus imtis specializacijos iniciatyvų ir jas remti. Todėl valstybės narės turėtų paraginti visų lygmenų už viešuosius pirkimus atsakingas įstaigas ir institucijas, atsakingas už auditorių ir už viešųjų pirkimų peržiūrą atsakingų pareigūnų mokymus, atkreipti dėmesį į šią rekomendaciją,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

I. VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ SPECIALIZACIJOS STRATEGIJOS KŪRIMAS

1. Valstybės narės, atsižvelgdamos į savo poreikius, išteklius ir administracinę struktūrą, turėtų parengti ir įgyvendinti ilgalaikes viešųjų pirkimų specializacijos strategijas, nesvarbu, ar pavienes, ar įtrauktas į platesnės aprėpties viešosios administracijos specializacijos strategijas. Jomis turėtų būti siekiama pritraukti kvalifikuotus asmenis, kelti jų kvalifikaciją ir juos išlaikyti, daugiausia dėmesio skirti veiklos veiksmingumui ir strateginiams rezultatams ir kuo geriau išnaudoti turimas priemones ir metodus. Strategijos turėtų būti:
  - a) skirtos visiems susijusiems viešųjų pirkimų procedūrų dalyviams ir parengtos į procesą įtraukiant nacionalinį, regioninį ir vietos lygmenį;
  - b) taikomos atsižvelgiant į kitas viešojo sektoriaus strategijas ir
  - c) parengtos atsižvelgiant į pokyčius kitose valstybėse narėse ir tarptautinėje arenoje.

⁽¹⁾ Poreikis rengti specialistus, gebančius nuolat organizuoti ekonomiškai naudingus viešuosius pirkimus, taip pat pabrėžtas 2015 m. EBPO rekomendacijoje dėl viešųjų pirkimų. <http://www.oecd.org/gov/ethics/OECD-Recommendation-on-Public-Procurement.pdf>.

⁽²⁾ Komisija nesiekia įtvirtinti konkretaus modelio, tiesiog ragina valstybes nares ir susijusias administracijas spręsti atitinkamus uždavinius. Visuotinai žinoma, kad šioje srityje kiekviena valstybė pažengusi skirtingai. Vis dėlto, naujomis direktyvomis valstybių narių prašoma užtikrinti, kad: a) būtų galima nemokamai gauti informaciją ir konsultacijas dėl ES viešųjų pirkimų teisės aktų aiškinimo ir taikymo, siekiant padėti perkančiosioms organizacijoms ir ekonominės veiklos vykdytojams, ypač MVĮ, ir b) būtų teikiama parama perkančiosioms organizacijoms planuojant ir vykdančioms viešųjų pirkimų procedūras.

⁽³⁾ Prie rekomendacijos bus pridėtas valstybių narių gerosios praktikos rinkinys.

2. Valstybės narės taip pat turėtų raginti perkančiąsias organizacijas ir (arba) subjektus įgyvendinti nacionalines specializacijos strategijas, rengti specializacijos iniciatyvas ir formuoti tinkamą institucinę struktūrą ir bendradarbiavimą ir jas remti, siekdamas, kad viešieji pirkimai būtų koordinuotesni, veiksmingesni, strategiškesni ir visų pirma grindžiami:

- a) glaudesniu atitinkamų tarnybų ir perkančiųjų organizacijų ir (arba) subjektų bendradarbiavimu ir
- b) mokymo institucijų, centrinių perkančiųjų organizacijų ir specializuotų viešųjų pirkimų organizacijų ekspertinėmis žiniomis ir parama.

II. ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI. GERESNIS SPECIALISTŲ RENGIMAS IR KARJEROS VALDYMAS

3. Valstybės narės, atsižvelgdamos į tai, kad viešųjų pirkimų projektai apima daug sričių, turėtų nustatyti ir apibrėžti, kokius bazinius įgūdžius ir kompetenciją turėtų būti įgijęs ir išsiugdęs bet kuris viešųjų pirkimų specialistas (t. y. tikras viešųjų pirkimų specialistas ir susijusias pareigas einantis pareigūnas, taip pat teisėjai ir auditoriai), pvz., nustatyti:

- a) kvalifikacijų ir kompetencijos sistemą, siekdamas remti įdarbinimo ir karjeros valdymo procedūras ir rengti profesinio rengimo programas, ir
- b) bendrą Europos lygmens viešųjų pirkimų kompetencijos sistemą.

4. Valstybės narės turėtų parengti atitinkamas mokymo programas (įžangines ir mokymosi visą gyvenimą), remdamosi duomenimis ir poreikių vertinimu, taip pat jau turima kompetencijos sistema, pvz.:

- a) plėsti įžanginių mokymų, universitetinių ir pouniversitetinių studijų ir kitokių jaunų specialistų mokymų pasiūlą ir (arba) ją puoselėti;
- b) sukurti išsamią, tikslinę ir prieinamą mokymo ir mokymosi visą gyvenimą pasiūlą ir (arba) ją puoselėti;
- c) plėsti mokymo pasiūlą, naudojant inovacinius ir interaktyvius sprendimus arba e. mokymosi priemones ir atkartojimo sistemas, ir
- d) pasinaudoti akademinio bendradarbiavimu ir tyrimais, siekiant parengti patikimą teorinį pagrindą viešųjų pirkimų srities sprendimams.

5. Valstybės narės taip pat turėtų sukurti patikimą žmogiškųjų išteklių valdymo sistemą, viešųjų pirkimų pareigybėms skirtus specialius profesinės karjeros planus ir motyvavimo sistemas ir paskatinti perkančiąsias organizacijas ir (arba) subjektus juos taikyti, siekiant į viešųjų pirkimų sritį pritraukti kvalifikuotus darbuotojus ir juos išlaikyti, paskatinti specialistus užtikrinti geresnės kokybės viešuosius pirkimus ir taikyti strateginius metodus, pvz., sukurti:

- a) pripažinimo ir (arba) sertifikavimo schemas, kuriomis nustatomos ir tinkamai įvertinamos viešųjų pirkimų srities užduotys;
- b) karjeros struktūras, institucines paskatas ir politinę paramą, siekiant strateginių rezultatų, ir
- c) apdovanojimus už pasiekimus, siekiant skleisti gerą patirtį tokiose srityse kaip inovacijos, žaliuosius ir socialiai atsakingus viešuosius pirkimus arba kovą su korupcija.

III. SISTEMOS. SIŪLAMOS PRIEMONĖS IR METODAI

6. Valstybės narės turėtų skatinti ir remti prieinamų IT priemonių kūrimą ir įsisavinimą, taip tikėdamosi supaprastinti ir pagerinti viešųjų pirkimų sistemos veikimą, pvz., skatinti:

- a) prieigą prie informacijos suteikti viename internetiniame portale;
- b) kurti IT priemones ir atitinkamus mokymus (pvz., siekiant masto ekonomijos, energijos vartojimo efektyvumo arba kolektyvinio darbo) arba remti atitinkamus į rinką orientuotus sprendimus ir
- c) taikyti strateginius skaitmeninio metodus: standartizuoti, pakartotinai naudoti produktus ir paslaugas ir jais dalytis, užtikrinti jų sąveikumą, visų pirma naudojant prieinamus ES lygmens IT sprendimus ⁽¹⁾, taip pat kurti tokias priemones kaip IRT standartų viešųjų pirkimų procedūroms internetinis katalogas ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Tokios priemonės: bendrieji skaitmeniniai vartai, Europos skaitmeninių paslaugų infrastruktūros tinklų esminiai elementai (e. tapatybė, e. parašas, e. pristatymas, e. sąskaita faktūra) ir kt.

⁽²⁾ https://joinup.ec.europa.eu/community/european_catalogue/.

7. Valstybės narės turėtų remti ir puoselėti nuo tinkamo profesinio elgesio neatsiejamą darbuotojų ir institucijų profesinį sąžiningumą, sukurdamos atitiktis ir skaidrumo užtikrinimo priemonės ir pažeidimų prevencijos gaires, pvz.:
  - a) parengti etikos kodeksus ir profesinio sąžiningumo chartiją;
  - b) duomenis apie pažeidimus ⁽¹⁾ naudoti atitinkamiems mokymams ir gairėms parengti, taip pat skatinti susigrąžinti reputaciją ir
  - c) parengti konkrečias gaires, siekiant išvengti sukčiavimo ar korupcijos atvejų arba juos nustatyti, ir numatyti informavimo apie pažeidimus būdus.
8. Valstybės narės turėtų teikti konsultacijas, siekdamos, viena vertus, suteikti teisinio aiškumo ES ir nacionalinės teisės ar reikalavimų klausimais, kylančiais iš tarptautinių ES išsipareigojimų, ir, kita vertus, skatinti strateginį mąstymą, komercinę nuovoką ir protingų ir informacija pagrįstų sprendimų priėmimą, ir sudaryti tam sąlygas, pvz., parengti:
  - a) medžiagą tikslinėms gairėms, metodinius vadovus ir gerosios patirties ir dažniausių klaidų saugyklą, kuriuose būtų pateikta naujausia informacija, kurie būtų patogūs naudoti, lengvai prieinami ir pagrįsti specialistų patirtimi, ir
  - b) įvairių procedūrų, pvz., žaliųjų viešųjų pirkimų, ir kriterijų standartinius šablonus ir priemones.
9. Valstybės narės, siekdamos užtikrinti profesionalias viešųjų pirkimų procedūras, bendradarbiavimą ir ekspertinių žinių perdavimą, turėtų skatinti gerosios patirties mainus ir teikti paramą specialistams, pvz.:
  - a) įsteigti operatyvią pagalbos tarnybą, kontaktinę liniją ir (arba) e. pašto paslaugas techninei pagalbai teikti;
  - b) rengti seminarus ir praktinius užsiėmimus, siekdamos informuoti apie naujus teisinius pokyčius, politikos prioritetus ir gerąją patirtį, ir
  - c) skatinti specialistų bendruomenės telktis internetiniuose forumuose ir profesiniuose socialiniuose tinkluose.

IV. TOLESNI VEIKSMAI. ATASKAITOS IR STEBĖSENA

10. Teikiant ataskaitas pagal Direktyvos 2014/24/ES 83 straipsnį, Direktyvos 2014/23/ES 45 straipsnį ir Direktyvos 2014/25/ES 99 straipsnį valstybėms narėms rekomenduojama informuoti Komisiją apie veiksmus, kurių jos ėmėsi šiai rekomendacijai įgyvendinti.

Priimta Strasbūre 2017 m. spalio 3 d.

Komisijos vardu
Elżbieta BIENKOWSKA
Komisijos narė

⁽¹⁾ Laikantis duomenų apsaugos teisės aktų ir pagrindinės teisės į asmens duomenų apsaugą.